

Periodisk programevaluering av **Vold i nære relasjoner (VINR)** og **Tiltak mot seksuelle overgrep mot barn (TSOB)**

1. september 2026

Ekstern leder av evalueringspanelet:

Tirill Fjellhaugen, Cand.Psych. PhD.
Førsteamanuensis ved Universitetet i Agder, UiA

1. Studieprogram

Evalueringen omfatter de to videreutdanningene Vold i nære relasjoner (VINR) og Tiltak mot seksuelle overgrep mot barn (TSOB) ved Fakultet for helse, velferd og organisasjon (HVO), Høgskolen i Østfold, slik programmene er gjennomført i studieåret 2025/2026.

De to videreutdanningene ble evaluert samlet fordi de retter seg mot delvis overlappende fagfelt og tematikk. Et sentralt spørsmål for panelet har derfor også vært hvor tydelig de to utdanningene er faglig avgrenset fra hverandre (se punkt 5.5).

2. Panelmedlemmer/ Deltagere

Rolle	Navn	Tilknytning	Gruppe
Leder for panelet (ekstern, UH-sektor)	Tirill Fjellhaugen, førsteamanuensis	Institutt for psykologi, Universitetet i Agder (UiA)	1
Paneldeltaker (ekstern, UH-sektor)	Margunn Bjørnholt, professor	VID Vitenskapelige høgskole	2
Paneldeltaker (arbeidsliv)	Thomas J. Winther	Curasenteret	1
Paneldeltaker (arbeidsliv)	Geir Aa. Willadsen, politioverbetjent/avsnittsleder	Øst politidistrikt, Seksjon for alvorlige seksuallovbrudd	1
Paneldeltaker (internt fagmiljø)	Ann-Kristin Johansen, førsteamanuensis	Institutt for velferd, ledelse og organisasjon, Høgskolen i Østfold (HiØ)	2
Studentrepresentant	Bushra Hassan Hadi Al-Tobi	Barnevernskonsulent i barnevernstjenesten	2
Studentrepresentant	Jeanette Mørk Amundsen	Pedagogisk leder, barnehage	1
Paneldeltaker (administrasjonen HiØ)	Marianne Leirvik Bragstad, seniorrådgiver utdanningskvalitet	Seksjon for utdanningskvalitet, Høgskolen i Østfold (HiØ)	2
Sekretær for panelet	Cecilie Kjellstorp	Seksjon for kommunikasjon, Høgskolen i Østfold (HiØ)	2

Panelet organiserte arbeidet i to arbeidsgrupper etter oppstartsmøtet:

Gruppe 1 — praksisnærhet, relevans og kobling mellom teori og praksis.

Gruppe 2 — faglig innhold og rammer: pensum, teori, progresjon, lov- og forskriftskrav.

3. Tema for evalueringen

Studieprogramledelsen, i samråd med dekan/prodekan ved fakultetet, ba panelet om å vurdere hvordan følgende tema er ivaretatt i undervisning og gjennom pensum i de to videreutdanningene:

- *Forebyggingsperspektivet*: Hvordan er tidlig innsats, universelle og selektive tiltak, og kompetanse i å identifisere risikofaktorer ivaretatt i undervisningen?
- *Barnets perspektiv og medvirkning*: Hvordan er barns stemmer, rettigheter og behov ivaretatt i undervisningen?
- *Minoriteter*: Hvordan er kulturelt mangfold og sårbare grupper, inkludert minoritets- og urfolksperspektiver, ivaretatt i undervisningen?
- *Balansen i tiltakskjeden*: Om forebygging, avdekking, håndtering og oppfølging/tiltaksarbeid av vold og overgrep ivaretas på en balansert og hensiktsmessig måte, herunder balansen mellom teori, praksisnær og erfaringsbasert kompetanse, og i hvilken grad studentene opplever å få konkret, anvendbar kompetanse i møte med komplekse og sårbare situasjoner.

I tillegg til de bestilte temaene har panelet, som det står fritt til, valgt å evaluere praksisnærhet, relevans og profilering av de to utdanningene (se punkt 5.5), med utgangspunkt i erfaringer fra praksisfeltet.

4. Vurdering av prosess og grunnlagsmateriale

Panelet har gjennomgått studieplaner, emnebeskrivelser, pensumlister, undervisningsplaner og studentevalueringer for VINR og TSOB, og har på dette grunnlaget utarbeidet en felles vurderingsmatrise som sammenholder pensum og undervisning i de to programmene mot hvert av de bestilte temaene (Gruppe 2 – se tabell). Praksisnærhet, relevans og profilering er i tillegg drøftet i en egen arbeidsgruppe (Gruppe 1 – se tabell). Panelmedlemmenes egne erfaringer som studenter og undervisere ved de to programmene er trukket aktivt inn i vurderingene.

Denne arbeidsformen ble valgt for å sikre en systematisk og sammenlignbar gjennomgang av både VINR og TSOB, og for å utnytte panelmedlemmenes ulike bakgrunn og kompetanse på en målrettet måte. Gruppe 2 bygde matrisen tema for tema: for hvert av de bestilte temaene (punkt 3) ble det systematisk vurdert hvordan temaet er dekket i studieplaner, emnebeskrivelser og pensum for de to programmene, med direkte henvisning til konkrete pensumkilder. Gruppe 1 tok i større grad utgangspunkt i egne erfaringer fra praksisfeltet og som tidligere studenter ved utdanningene, og drøftet praksisnærhet, relevans og profilering på et mer overordnet og erfaringsbasert grunnlag.

Drøftingene og funnene fra de to arbeidsgruppene ble i etterkant lagt fram og diskutert i fellesmøter med samtlige paneldeltakere, slik at den helhetlige vurderingen i punkt 5 bygger på en samlet drøfting i hele panelet, ikke bare på arbeidsgruppenes separate vurderinger.

Planlagte intervjuer med studenter og praksisfeltet er vurdert som ikke nødvendig og er derfor ikke gjennomført. Panelet inkluderer to studentrepresentanter som selv har tatt videreutdanningene, og deres erfaringer og innspill sammen med eksisterende studentevalueringer, vurderes som et tilstrekkelig grunnlag for å belyse studentperspektivet. Tilsvarende gjelder for praksisfeltet: panelets to arbeidslivsrepresentanter har selv gjennomført utdanningene, og deres kombinerte praksis- og utdanningserfaring vurderes som tilstrekkelig til å dekke dette perspektivet uten egne, supplerende intervjuer.

Grunnlagsdokumentasjonen omfatter studieplaner og emnebeskrivelser, pensumlister og undervisningsplaner, panelets egen pensum- og undervisningsmatrise, referater fra arbeidsgruppemøtene, studentevalueringer, samt panelmedlemmenes muntlige erfaringer.

5. Helhetlig vurdering av program- og undervisningskvalitet

Vurderingen er organisert etter temaene i punkt 3, og bygger på panelets felles pensum- og undervisningsmatrise, møtetreferater, samt drøftingen i Gruppe 1 og Gruppe 2.

5.1 Forebyggingsperspektivet

Begge programmer gir studentene et solid teoretisk grunnlag for å forstå risikofaktorer knyttet til vold og overgrep (e.g., VINR: Bjørnholt m.fl. 2019; Hestevik m.fl. 2020; Kirkengen & Næss 2021; Isdal 2018 / TSOB: Faure-Walker & Hunt 2022; Ward & Siegert 2002; Kruse m.fl. 2023; Aasland 2023). Forebygging som konkret innsatsform, f.eks. universelle og selektive tiltak, inkl. tidlig innsats, er derimot lite konkretisert i pensum og undervisningsplaner i begge utdanningene. For VINR pekes det spesifikt på at forebygging og de teoretiske forståelsene av vold ikke kommer tydelig nok frem, at deler av pensum er eldre, og at nyere norsk voldsforskning kunne vært bedre representert. Fortsettelsesvold etter samlivsbrudd er lite dekket i begge programmer.

5.2 Barnets perspektiv og medvirkning

Dette vurderes som værende den klart tydeligste styrken i begge programmer. Barnets stemme, rettigheter og medvirkning er godt forankret i pensum (e.g., VINR: Øverlien 2016; Callaghan m.fl. 2016/2018; Johansen & Sundet 2021; Noble-Carr m.fl. 2020 / TSOB: Aasland 2020/2023; Reikrås & Røren 2021) og gjennomgående i undervisningen, gjennom bruk av case, refleksjon og barns egne fortellinger.

5.3 Minoriteter, urfolk, sårbare grupper og kjønnsperspektiv

Minoritetsperspektivet er til stede i begge programmer (e.g., VINR: Bredal m.fl. 2020; Haugen m.fl. 2017; Bjøranger 2024; Lillevik m.fl. 2019 / TSOB: Olsen 2020; Kruse m.fl. 2023), men er fragmentert og ikke systematisk integrert. TSOB har en tydeligere svakhet: pensum og undervisning om lukkede og minoritetspregede miljøer er smalt. Dette gjelder ikke bare urfolk og vold og overgrep i samiske samfunn, som aktuelt har stort fokus i politikk og forskning, men bør også ses i en bredere sammenheng som omfatter andre mindre, lukkede miljøer, som f.eks. konservative religiøse lukkede grupper. Disse miljøene bør dekkes bedre. Panelet peker også på at et overordnet kjønnsperspektiv mangler i TSOB: jenters og kvinners kjønnete utsatthet for seksuelle overgrep, og de kjønnete konsekvensene av dette, er ikke spesifikt dekket, hverken generelt i pensum eller for minoritetsgrupper spesielt.

5.4 Balansen i tiltakskjeden mellom teori, praksisnær og erfaringsbasert kompetanse

Avdekking, håndtering og oppfølging er godt dekket i begge programmer, særlig gjennom casebasert undervisning i emne 102 (e.g., VINR: Nordhaug 2018; Mevik m.fl. 2016; Langballe m.fl. 2025; straffeloven / TSOB: Adams m.fl. 2016; Aasland 2023; Kruse m.fl. 2023; straffeloven), mens forebyggingsleddet er konsekvent svakere gjennom hele tiltakskjeden. Pensum i begge programmer vektlegger teori (VINR: Schibbye 2012; Isdal 2017/2018; Devaney m.fl. 2022; Thornquist 2020 — TSOB: Anstorp & Benum 2014; Liem & Boudewyn 1999; Ward & Siegert 2002); for TSOB gjelder dette spesielt, ettersom pensum er psykologitunget og individrettet og kunne med fordel hatt flere samfunnsvitenskapelige perspektiver. Undervisningen bidrar i begge programmer til å balansere dette gjennom praksisnære eksempler og erfaringsbasert refleksjon, men det er fortsatt et gap mellom pensumets teoritunge profil og målet om at studentene skal oppleve konkret, anvendbar kompetanse.

5.5 Praksisnærhet, relevans og profilering av de to utdanningene

Videreutdanningene fremstår samlet som faglig solide, forskningsforankrede og relevante for praksisfeltet. Skillet mellom dem oppleves likevel til tider uklart, med betydelig overlapp i emnebeskrivelser og undervisningsinnhold. Panelet anbefaler derfor tydeligere faglig profilering, en klarere avgrensning mellom «å forstå fenomenet» og «å arbeide med tiltak», og bedre koordinering og bestilling til forelesere. Det er behov for sterkere kobling til praksisfeltet gjennom reelle saker og dilemmaer, samt mer ferdighetstrening, casearbeid og simulering. Forholdet mellom taushetsplikt og avvergingsplikt oppleves som krevende i praksis og bør få økt oppmerksomhet i undervisning og pensum. Pensummengden oppleves som omfattende, men temaer som æresrelatert vold, æreskultur og vold i et flerkulturelt samfunn bør få en mer fremtredende plass. Studiene forutsetter i praksis relevant yrkeserfaring, og gruppen diskuterte om dette bør formaliseres som opptakskrav. Fysisk tilstedeværelse oppleves som viktig for læring og bør fortsatt prioriteres fremfor ytterligere digitalisering.

6. Kvalitetsområder

Panelet ønsker å løfte fram følgende fire styrker ved de to videreutdanningene:

1. Barnets perspektiv og medvirkning er en tydelig og gjennomgående styrke i begge utdanninger, godt forankret i pensum og i undervisningen gjennom cases og barns egne fortellinger.
2. God kobling mellom teori og praksis i avdekking, håndtering og oppfølging, særlig gjennom casebasert undervisning i emne 102 i begge programmer.
3. Faglig solide og forskningsforankrede utdanninger som samlet oppleves relevante for praksisfeltet.
4. God forståelse av risikofaktorer i begge programmer, som gir et solid kunnskapsgrunnlag for videre arbeid med forebygging.

7. Forbedringspunkter

På bakgrunn av gjennomgangen i punkt 5 anbefaler panelet følgende fem forbedringspunkter:

1. Styrke forebygging som konkret innsatsform i begge programmer: Klarere undervisning og pensum om universelle og selektive tiltak, et tydeligere teoretisk fundament for forståelse av vold i VINR, og bruk av nyere norsk voldsforskning.
2. Styrke minoritets-, urfolks- og kjønnsperspektivet, særlig i TSOB; herunder vold og overgrep i samiske samfunn, jenters og kvinners kjønnete utsatthet for seksuelle overgrep, samt æresrelatert vold og vold i et flerkulturelt samfunn, og integrere temaene mer systematisk i begge programmer.
3. Balansere pensum bedre mot samfunnsvitenskapelige perspektiver, særlig i TSOB som i dag er psykologitungt og individrettet, og tydeliggjøre i pensum hvilke deler som er sentrale for læringsutbyttene.
4. Skape tydeligere faglig profilering og avgrensning mellom VINR og TSOB, redusere opplevd overlapp, og styrke koordinering og bestilling til forelesere for å sikre bedre progresjon.
5. Styrke praksisnær ferdighetstrening og profesjonelt handlingsrom: mer casearbeid og simulering, økt fokus på juridiske dilemmaer knyttet til taushets- og avvergingsplikt, vurdering av praksiskrav ved opptak, og fortsatt prioritering av fysiske samlinger.